

Fimmtudaginn 10. september 1998.

Nr. 374/1997.

Búlandstindur hf.

(Gunnar Sólnesson hrl.)

gegn

Hvoli ehf.

(Þorsteinn Júlíusson hrl.)

og gagnsök

Skuldabréf. Greiðsla.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Markús Sigurbjörnsson, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Aðaláfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 16. september 1997. Hann krefst þess, að gagnáfrýjandi verði dæmdur til að greiða sér 4.867.990,45 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 af nánar tilgreindum fjárhæðum frá 20. janúar 1989 til greiðsludags, allt að frádregnum 1.879.643,40 krónum, sem greiddar hafi verið inn á skuldina 28. febrúar 1994, og 1.805.192 krónum, sem greiddar hafi verið 17. nóvember 1994. Hann krefst einnig málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Gagnáfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 12. janúar 1998. Hann krefst aðallega sýknu, en til vara, að sér verði einungis gert að greiða 741.380 krónur, og verði þá aðaláfrýjandi dæmdur til að greiða málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti. Til þrautavara krefst gagnáfrýjandi þess, að héraðsdómur verði staðfestur og sér dæmdur málskostnaður fyrir Hæstarétti.

I.

Svo sem greinir í héraðsdómi, er mál þetta sprottið af kaupum gagnáfrýjanda á fiskiskipi af aðaláfrýjanda, en kaupsamningur þeirra er dagsettur 20. desember 1984. Í tengslum við þau kaup gaf gagnáfrýjandi út tíu veðskuldabréf til aðaláfrýjanda, hvert að fjárhæð 479.606 krónur. Skuldarfjárhæð í öllum bréfunum skyldi breytast í samræmi við breytingar, sem verða kynnu frá lánskjaravísitölu janúarmánaðar 1985, en hún var 1006 stig. Síðasti gjalddagi bréfanna skyldi vera árið 1992. Skuldabréfin voru tryggð með veði, meðal annars í hinu selda skipi, en látið var hjá líða að þinglýsa

þeim. Gagnáfrýjandi seldi skipið útgerðarmanni í Vestmannaeyjum 9. október 1987, en afsal til hans er dagsett 20. desember 1988. Samkvæmt því tók kaupandinn að sér að greiða skuld samkvæmt nefndum veðskuldabréfum, sem sögð var nema samtals 4.796.060 krónum. Skipið var enn selt með afsali 12. janúar 1989 útgerðarmanni í Þorlákshöfn. Tók hann að sér í þeim kaupum að greiða skuld samkvæmt bréfunum, sem sögð var hafa upphaflega numið samtals 4.316.454 krónum, en „uppgreiðsluverð“ þeirra væri 3.032.150 krónur.

Af gögnum málsins verður ráðið, að útibú Landsbanka Íslands á Höfn hafi annast innheimtu skuldabréfanna fyrir aðaláfrýjanda frá upphafi. Er ekki annað fram komið en gagnáfrýjandi hafi staðið í skilum með þær greiðslur af bréfunum, sem bankaútibúið krafði hann um, meðan hann átti skipið. Hinu sama gegnir um viðsemjanda hans í Vestmannaeyjum, sem virðist hafa greitt af bréfunum í samræmi við kröfur bankans árið 1988. Vanskil hófust hins vegar, eftir að hinn síðasti áðurgreindra eigenda skipsins hafði tekið að sér að greiða af bréfunum. Verður ráðið, að mikil vanskil hafi orðið á greiðslum eftir þann tíma.

II.

Meðal gagna málsins er bréf nafngreinds endurskoðanda á Akureyri til aðaláfrýjanda 28. nóvember 1990. Þar segist hann hafa tekið saman yfirlit yfir afborganir og vexti af skuldabréfaeign aðaláfrýjanda og borið saman við skilagreinar frá Landsbanka Íslands á Höfn. Sé verulegur munur á útreikningum á afborgunum og vöxtum samkvæmt ákvæðum skuldabréfanna og því, sem bankinn innheimti. Hafi bankinn þannig innheimt lægri fjárhæð af skuldara bréfanna en ákvæði þeirra segi til um, og nemi mismunurinn 2.131.631 krónu. Við þetta bætist dráttarvextir. Hefur jafnframt verið lagt fram í málinu ljósrit innleggsnótu 28. júní 1991, en þá greiddi Landsbanki Íslands inn á bankareikning aðaláfrýjanda 3.204.888 krónur. Skýrði lögmaður aðaláfrýjanda skjalið þannig við munnlegan flutning málsins, að með greiðslunni hefði bankinn viðurkennt bótaskyldu sína gagnvart aðaláfrýjanda vegna mistaka sinna við innheimtu skuldabréfanna. Var jafnframt tekið fram, að með þessu

hefði bréfunum verið komið í rétt skil. Hafi þessi mistök bankaútibúsins í raun ekki haft áhrif á fjárhæðir krafna í málinu nú.

III.

Með fjórum innheimtubréfum lögmanns aðaláfrýjanda, sem öll eru dagsett 14. maí 1993, krafði hann gagnáfrýjanda um greiðslu samkvæmt skuldabréfunum. Voru tvö þeirra sögð vera í vanskilum frá 1989, þrjú frá 1990 og fimm frá 1991. Þingfesti aðaláfrýjandi síðan mál fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur 24. júní 1993, þar sem hann krafði gagnáfrýjanda og útgerðarmanninn, sem eignaðist skipið 1989, um að greiða óskipt 2.209.049,53 krónur með dráttarvöxtum af nánar tilgreindum fjárhæðum allt frá árinu 1989. Samkvæmt málflutningi fyrir Hæstarétti var málið fellt niður 16. desember 1993. Fram er komið, að síðastnefndur útgerðarmaður greiddi aðaláfrýjanda í febrúar og nóvember 1994 samtals 4.062.854,40 krónur til efnda á greiðsluskuldbindingu, sem hann taldi sig hafa gengist undir við kaup á fiskiskipinu með því að taka að sér skuld við aðaláfrýjanda. Gagnáfrýjandi skilaði ekki greinargerð í því máli. Lýsti lögmaður hans atvikum svo við munnlegan flutning þessa máls fyrir Hæstarétti, að lögmaður aðaláfrýjanda hefði á síðari hluta árs 1993 fullvissað sig um, að ekki kæmi til þess, að gengið yrði að gagnáfrýjanda um greiðslu, þar eð samkomulag væri í auglýsingu við meðstefnda um greiðslu skuldarinnar. Hafi því ekki þótt nein ástæða til að leggja í vinnu og kostnað við að rita greinargerð. Lýsti hann því jafnframt, að ekkert samráð hefði verið haft við gagnáfrýjanda um greiðslu meðstefnda. Hefði málið verið fellt niður án nokkurs fyrirvara um frekari kröfur samkvæmt nefndum skuldabréfum.

Með bréfi 28. nóvember 1994 krafði lögmaður aðaláfrýjanda gagnáfrýjanda um frekari greiðslur með stoð í skuldabréfunum. Kom þar fram, að eftir að meðstefndi í áðurnefndu dómsmáli hefði greitt það, sem hann hefði skuldbundið sig til að greiða við kaup á fiskiskipinu, stæðu enn eftir 4.134.967 krónur ógreiddar samkvæmt útreikningi 31. desember 1993 auk áfallandi vaxta og kostnaðar. Með bréfi 3. janúar 1995 hafnaði gagnáfrýjandi kröfunni.

IV.

Aðaláfrýjandi hefur við meðferð málsins lýst því yfir, að vegna mistaka við útreikning kröfunnar hafi stefnuþjárhæð orðið of lág í

máli því, sem þingfest var 24. júní 1993 og áður er getið. Af þeim sökum hafi það verið fellt niður í lok sama árs. Ekki hafa fengist viðhlítandi skýringar á því, í hverju þau mistök fólust. Ekki er heldur ljóst, hvort eða hvernig þau tengist fyrri mistökum Landsbanka Íslands, en afborganir, verðbætur og vextir, sem bankinn innheimti af skuldurum fyrri hluta lánstímans og reyndust rangt reiknuð, voru færð á sérstök fylgiblöð með hverju skuldabréfi.

Ekkert er fram komið í málinu, sem bendir til, að gagnáfrýjanda hafi, eftir að hann seldi áðurnefnt fiskiskip 1987, verið kynnt, hvað síðari eigendur þess greiddu af skuldabréfunum, fyrr en með innheimtuaðgerðum aðaláfrýjanda 1993. Gögn málsins bera ekki heldur með sér, að honum hafi verið gert kunnugt um mistök Landsbanka Íslands og bótagreiðslur frá honum fyrr en við rekstur þessa máls. Þá er ekki heldur neitt fram komið um, að honum hafi orðið ljós mistök við útreikning kröfufjárhæðar í stefnu í fyrra málinu fyrr en með bréfi lögmanns aðaláfrýjanda 28. nóvember 1994, sem var ritað í kjölfar símtals 23. sama mánaðar. Verður lagt til grundvallar dómi, að gagnáfrýjanda hafi þá fyrst orðið kunnugt um, að aðaláfrýjandi teldi sig eiga kröfuna, sem um ræðir í málinu.

Aðaláfrýjandi hófst ekki handa við að innheimta skuldabréfin fyrr en á miðju ári 1993, þótt vanskil hefðu þá staðið í nokkur ár. Hann hafði öll færi á að reikna kröfu sína rétt og að auki sérstakt tilefni til að hafa vara á vegna fyrri mistaka við innheimtu hennar. Stóð honum að auki sjálfum næst að komast að því innan eðlilegs tíma, að mistök hefðu orðið við fyrri málsókn hans, og að kynna gagnáfrýjanda þá þegar, að hann teldi sig eiga þá kröfu, sem sótt er í máli þessu.

Þegar allt framangreint er virt, sem lýtur að vitneskju og aðstöðu gagnáfrýjanda í málinu og framgöngu aðaláfrýjanda gagnvart honum, verður fallist á með gagnáfrýjanda, að aðaláfrýjandi hafi fyrirgert rétti til að hafa uppi þá kröfu, sem deilt er um í málinu. Verður því tekin til greina krafa gagnáfrýjanda um sýknu. Skal aðaláfrýjandi jafnframt greiða honum málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, sem er ákveðinn í einu lagi, eins og í dómsorði segir.

Gagnáfrýjandi, Hvoll ehf., er sýkn af kröfum aðaláfrýjanda, Búlandstinds hf., í málinu.

Aðaláfrýjandi greiði gagnáfrýjanda samtals 400.000 krónur í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 18. júní 1997.

Með stefnu, birtri 1. mars 1995, höfðaði Búlandstindur hf., kt. 490169-4749, Hafnargötu 1, Djúpvogi, mál þetta, sem var dómtekið í dag, á hendur William Þór Hagalín, kt. 131139-4549, Háeyrarvöllum 54, Eyrarbakka, og Ingibjörgu Jóhannesdóttur, kt. 051047-4279, Eyrargötu 31, Eyrarbakka, báðum sem stjórnarmönnum f. h. Hvals hf., útgerðarfélags, kt. 430185-0209, Eyrargötu 25, Eyrarbakka.

Með úrskurði, upp kveðnum 16. júlí 1996, var máli þessu vísað frá dómi, en með dómi Hæstaréttar 17. september 1996 var úrskurðurinn felldur úr gildi og lagt fyrir dómara að taka málið til efnismeðferðar.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til að greiða sér 4.867.990,45 krónur með dráttarvöxtum samkv. III. kafla laga nr. 25/1987 frá 20. janúar 1989 sem hér segir: af 143.275,12 krónum frá 20. janúar 1989 til 20. júlí s. á., af 302.958,66 krónum frá þeim degi til 20. janúar 1990, af 477.164,60 krónum frá þeim degi til 20. júlí s. á., af 933.740,05 krónum frá þeim degi til 20. janúar 1991, af 1.867.008,65 krónum frá þeim degi til 20. júlí s. á., af 2.848.056,55 krónum frá þeim degi til 20. janúar 1992, af 3.852.679,75 krónum frá þeim degi til 20. júlí s. á. og af 4.867.990,45 krónum frá þeim degi til greiðsludags, allt að frádregnum 1.879.643,40 krónum, sem greiddar voru inn á skuldina 28. febrúar 1994 og 1.805.192 krónum, sem greiddar voru inn á skuldina 17. nóvember 1994.

Pá er krafist málskostnaðar skv. fram lögðum reikningi, og beri málskostnaðarfjárhæð dráttarvexti skv. III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá 15. degi eftir dómsuppsögu til greiðsludags.

Dómkröfur stefnda eru þær, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda. Pá krefst stefndi þess, að sér verði tildæmdur málskostnaður að mati dómsins að viðbættum virðisaukaskatti á málflutningsþóknun.

Stefnandi reisir kröfur sínar á tíu veðskuldabréfum, öllum út gefnum í Reykjavík 10. apríl 1985 af Hvoli hf. til stefnanda.

Hvert bréfanna var að fjárhæð 479.606 krónur og bundið lánskjaravísitölu með grunnvísitöluna 1006 stig, þ. e. lánskjaravísitölu janúarmánaðar 1985. Bréfin báru 3% ársvexti frá 20. janúar 1985, sem greiða skyldi eftir á á sama tíma og afborganir. Vextir skyldu þó aldrei hærri en hæstu lögleyfðu vextir

af verðtryggðum fjárskuldbindingum hverju sinni. Í bréfunum er svofelld klausa: „Lán þetta ber að endurgreiða á sjö árum, í fyrsta skipti 20. apríl 1986, annað skipti 20. ágúst 1986, þriðja skipti 20. jan. 1987 og síðan á sex mánaða fresti 20. júlí og 20. janúar ár hvert. Afborganir eru reiknaðar þannig, að á hverjum gjalddaga er vísitöluálagi bætt við höfuðstól lánsins og síðan deilt í útkomuna með þeim fjölda gjalddaga, sem þá eru eftir, að meðtöldum þeim gjalddaga, sem er í það sinn. (Á 1. gjalddaga greiðist 1/7 hluti lánsins.)“

Bréfin skyldu tryggð annars vegar með 7. veðrétti í m/b Mánatindi, SU-95, og hins vegar átti hluti þeirra, samtals 959.212 krónur, að vera tryggður með veði í fasteignunum nr. 39 við Eyrargötu á Eyrarbakka (575.257 krónur) og Eyrargötu 10 A, Eyrarbakka (383.685 krónur).

Veðskuldabréfunum var ekki þinglýst á umræddar eignir.

Í stefnu segir, að skuldabréf þessi séu gefin út á grundvelli kaupsamnings, dagsetts 20. desember 1984, milli stefnanda og stefnda, en afsal hafi verið gefið út 29. desember 1986, „og voru þá gefin út tíu veðtryggð veðskuldabréf, hvert að fjárhæð 479.606 kr.“

Þá segir í stefnu, að stefndi hafi selt vélskipið Andvara, VE-100, áður Drífa, ÁR-300, og þar áður Mánatindur, SU-95, Jóhanni Halldórssyni, Höfðavegi 42 í Vestmannaeyjum, skv. afsali, út gefnu 20. desember 1988. Skv. ákvæðum afsalsins hafi afsalshafi tekið að sér að greiða skuld þá á 9. veðrétti, samkvæmt tíu handhafaskuldabréfum, dags. 10. janúar 1985, samtals að fjárhæð 4.796.060 krónur. Þessi sala hafi farið fram án tilkynningar til stefnanda, en afsalshafi hafi greitt af veðskuldabréfunum, sem voru til innheimtu hjá Landsbanka Íslands, útibúinu á Höfn í Hornafirði.

12. janúar 1989 hafi Jóhann Halldórsson selt mb. Andvara, VE-100, Hólmari V. Gunnarssyni. Skv. 3. gr. VI í makaskiptaafsali, dagsettu 12. janúar 1989, hafi Hólmur tekið að sér að greiða óþinglýsta veðskuld. Skuldareigandi hafi verið talinn Hvoll hf skv. tíu veðskuldabréfum, út gefnum 20. janúar 1985, upphaflega 4.316.454 krónur, þá tilgreind að uppgreiðsluverði 3.032.150 krónur. Segir í stefnu, að útgáfudagur sé rangt tilgreindur og eigi að vera 20. apríl 1985 og að upprunaleg fjárhæð kröfunnar sé ranglega tilgreind, en átt sé við skuldabréf þau, sem kafið er um greiðslu á í þessu máli. Þessi sala hafi farið fram án tilkynningar til stefnanda. Þá segir, að Hólmur hafi fargað skipinu, og hafi það verið tekið af aðalskipaskrá 16. júlí 1992, án þess að stefnanda hafi verið tilkynnt um það.

Þá segir í stefnu, að við innborgun á skuldina 28. febrúar 1994 hafi höfuðstóll numið 4.867.990,45 krónum, sem séu stefnufjárhæð í málinu, og þann dag hafi áfallnir dráttarvextir numið 3.273.226,76 krónum auk innheimtu-

kostnaðar, að fjárhæð 378.019 krónur, og hafi öll innborgunin, 2.257.662,40 krónur, gengið til greiðslu vaxta og kostnaðar, en eftirstöðvar hafi numið 6.261.573,81 krónu eftir greiðsluna. Við innborgun á skuldina 17. nóvember 1994, að fjárhæð 1.805.192 krónur, hafi krafan staðið í 5.056.116,23 krónum eftir greiðsluna, en á þeim degi hefðu fallið vextir á kröfuna frá innborguninni 28. febrúar, að fjárhæð 599.464,40 krónur, og hafi heildarvextir á höfuðstól numið 3.872.961,18 krónum auk áðurgreinds kostnaðar, að fjárhæð 378.019 krónur, eða samtals vextir og kostnaður að fjárhæð 4.250.980,18 krónur. Þannig hafi öll innborgunin, samtals að fjárhæð 4.062.854,40 krónur, gengið til greiðslu áfallinna vaxta og kostnaðar, og komi innborganir þannig ekki til lækkunar á höfuðstól.

Stefnandi vísar til XVII. kafla laga nr. 91/1991 um réttarfar, þar sem hann byggir kröfu sína á skuldabréfum.

Stefndi reisir sýknukröfu sína á því, að skuldabréfin, sem stefndi vísi um kröfur sínar til, hafi verið að fullu greidd af Hólmarí Gunnarssyni í byrjun árs 1994, er Hólmar gerði upp kröfu við lögmann stefnanda samkvæmt stefnu í máli, sem lögmaðurinn hafði höfðað á hendur Hvoli hf., stefnda í máli því, sem hér er dæmt, og Hólmarí V. Gunnarssyni.

Kröfugerð í því máli hafi verið reist á upplýsingum í skuldabréfunum sjálfum með áritun um eftirstöðvar þeirra, en frekari kröfur verði ekki hafðar uppi vegna bréfanna. Þá hafi stefnda verið tilkynnt, að skuld samkvæmt bréfunum væri að fullu greidd og hann þyrfti ekki frekari áhyggjur að hafa af henni.

Samkvæmt gildandi reglum um viðskiptabréf beri að líta á verðmæti þeirra samkvæmt því, sem á þau sé skráð, og því verði ekki önnur fjárhæð innheimt en sú, sem fram hafi komið á bréfunum sjálfum, og vísar stefndi þar til áritunar Landsbanka Íslands á bréfin um greiðslu og eftirstöðvar hvers einstaks þeirra.

Líta verði til þess, að Landsbanki Íslands hafi í umboði stefnanda sem virt og viðurkennd bankastofnun gefið upp Jóhanní Halldórssyni, sem eignaðist hið veðsetta skip frá stefnda, hverjar eftirstöðvar skuldabréfanna væru, er hann seldi skipið Hólmarí V. Gunnarssyni 12. janúar 1989, og hafi aðilar mátt treysta því, að rétt væri frá greint.

Loks hafi stefnandi í raun viðurkennt Hólmar V. Gunnarsson sem skuldara með því að semja við hann um greiðslu á skuldinni, sem stefnt var fyrir með stefnu þeirri, er gefin var út 8. júní 1993. Þar með hafi stefnandi endanlega leyst stefnda undan skuldbindingum sínum samkvæmt margnefndum skuldabréfum, og eigi stefnandi engar frekari kröfur á hendur stefnda.

Þá virðist vera ljóst af skilmálum í skuldabréfunum, að á 1. gjalddaga,

sem var rúmu ári eftir, að bréfin voru gefin út, skyldi greiða 1/7 hluta lánsins. Þá væru eftir sex ár af lánstímanum, sem greiða skyldi af tvisvar á ári, alls tólf afborganir. Heildarfjöldi afborgana sé því þrettán.

Þá er því haldið fram, að vextir, sem fallið hafi á skuldina fyrir 23. mars 1991, séu fyrndir. Þá sé ranglega greint frá um inngreiðslur á skuldina, en greiddar hafi verið 2.257.662,40 krónur 28. febrúar 1994, en ekki 1.879.643,40 krónur, eins og segi í stefnu. Hafi heildargreiðsla frá Hólmar V. Gunnarsyni inn á skuldina numið 4.062.854 krónum, svo sem sjá megi á bréfi lögmanns hans, dagsettu 4. mars 1994, sem lagt hefur verið fram í málinu.

Niðurstaða.

Stefnandi hefur lagt fram frumrit skuldabréfanna ásamt viðfestum fylgiskjöllum, þar sem afborganir höfuðstóls og vaxta hafa verið færðar inn. Samkvæmt þeim færslum hefur stefndi greitt af bréfunum, meðan hann var eigandi mb. Mánatinds, og miðað við 20. apríl 1986, sem var 1. gjalddagi bréfanna, var greiddur 1/7 hluti nafnverðs þeirra auk vaxta og dráttarvaxta. Síðan var greitt af bréfunum, eins og eftir stæðu 6/7, sem greiða skyldi með tólf afborgunum.

Þá hefur verið lögð fram í málinu stefna á hendur stefnda og Hólmar V. Gunnarssyni, út gefin af lögmanni stefnanda 8. júní 1993, og var það mál þingfest 24. júní 1993. Kröfur í því máli voru reistar á sömu skuldabréfum og hér er krafðið um greiðslu á, og fram kemur í málinu, að meðstefndi í því máli, Hólmar V. Gunnarsson, greiddi fjárhæðir þær, sem hér að framan er gerð grein fyrir sem innborgunum. Stefnukröfur í því máli voru á því reistar, að gjalddagar bréfanna væru alls þrettán, en í því máli, sem hér er til meðferðar, er kröfugerð við það miðuð, að þeir hafi verið fjórtán.

Skilja má orðalag skuldabréfanna svo, að eftir að 1/7 hluti bréfanna hefði verið greiddur á 1. gjalddaga, skyldu þeir 6/7 hlutar, sem eftir væru, greiddir með jöfnum afborgunum eða á tólf gjalddögum, eins og haldið er fram af stefnda. Eins og framkvæmdin var hjá þeim, er annaðist innheimtu á bréfunum fyrir stefnanda, svo og þegar litið er til kröfugerðar stefnanda sjálfs í áðurnefndu máli, verður við það að miða, að gjalddagar nefndra bréfa hafi verið þrettán, en ekki fjórtán, eins og stefnandi miðar hér við.

Í þinghaldi 18. mars sl. lagði talsmaður stefnanda fram útreikninga á kröfu stefnanda, þar sem miðað er við, að gjalddagar séu þrettán, og samkvæmt því voru gjaldfallnar afborganir 31. desember 1992 4.804.234 krónur, en ekki 4.867.991 króna, eins og miðað er við í stefnu.

Með undirritun sinni á skuldabréf þau, sem stefnandi hefur lagt fram í máli þessu, tókst stefndi Hvoll hf. á hendur að greiða skuld samkvæmt bréfunum, og er ekki sýnt fram á það í máli þessu, að skuldskeyting hafi verið

gerð, enda þótt viðsemjandi stefnda, er keypti af honum bátinn, hafi tekið að sér greiðslu skulda samkvæmt bréfunum og síðar viðsemjandi hans, svo að stefndi hafi losnað undan greiðsluskyldu þeirri, er hann gekkst undir með útgáfu bréfanna.

Mat á því, hverjar skuldbindingar skuldara bréfanna eru á hverjum tíma, fer eftir því, sem í bréfunum sjálfum greinir, hvernig þau skuli greidd, og vilji skuldari bera fyrir sig, að skuldbinding hans sé önnur en samkvæmt skilmálum bréfanna, þarf hann að sýna fram á, að skuldareigandi hafi gefið honum eftir skuldina að öllu eða einhverju leyti.

Í því tilviki, sem hér er til úrlausnar, er sýnt, að mistök voru gerð við innheimtu bréfanna og að mál var höfðað á hendur stefnda og Hólmari V. Gunnarssyni, sem gerði stefnukröfu þess máls upp við stefnanda, eftir því sem fram kemur í gögnum máls þessa. Þau mistök leiða ekki til þess, að krafa á hendur stefnda sé niður fallin, sbr. það, sem að framan segir um skuldbindingargildi útgáfu hans á nefndum skuldabréfum.

Samkvæmt þessu verður fallist á það með stefnanda, að dæma beri stefnda til greiðslu eftirstöðva bréfanna, eins og þær eru sagðar vera samkvæmt þeim útreikningi, er lagður var fram 18. mars sl., 4.804.234 krónur.

Hins vegar ber að líta til þess hér, að samkvæmt gögnum málsins gerði Hólmur V. Gunnarsson upp kröfu við stefnanda og að stefndi taldi, að skuld samkvæmt umræddum bréfum væri þar með uppgerð. Það var síðan með bréfi, dagsettu 28. nóvember 1994, sem lögmaður stefnanda krefur stefnda um greiðslu á eftirstöðvum bréfunum, og verður að telja, að ástæður þess, að greiðsla fór ekki fram, séu atvik, er varði kröfuhafa, og að stefnda verði ekki kennt um þau, sbr. 13. gr. vaxtalaga nr. 25/1987. Verður því krafa stefnanda um dráttarvexti af gjaldfallinni skuld frá 20. janúar 1989 ekki tekin til greina, heldur er upphafstími dráttarvaxta 28. desember 1994, sbr. 9. gr. 3. mgr. sömu laga.

Samkvæmt þessu verður niðurstaða málsins sú, að stefnda ber að greiða stefnanda 4.804.234 krónur að frádregnum innborgunum 28. febrúar 1993, 1.879.643 krónum, og 17. nóvember 1994, 1.805.192 krónum, alls 1.119.399 krónum, með dráttarvöxtum skv. III. kafla vaxtalaga frá 28. desember 1994 til greiðsludags.

Eftir úrslitum málsins ber að dæma stefnda til að greiða stefnanda 220.000 krónur í málskostnað, og er þá ekki tekið tillit til reglna um greiðslu virðisaukaskatts af málflutningsþóknun.

Mál þetta dæmir Allan Vagn Magnússon héraðsdómari.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Hvoll hf., greiði stefnanda, Búlandstindi hf., 1.119.399 krónur með dráttarvöxtum skv. III. kafla vaxtalaga frá 28. desember 1994 til greiðsludags.

Stefndi greiði stefnanda 220.000 krónur í málskostnað.
